

som havende Ret, der mene, at den maa fordres i hele sin Udstrækning. Derimod hedder det f. Ex. i Nr. 3, at kun to Sprog ere nødvendige til de og de Ting, men det staar ikke nævnt i Nr. 11. Særligt ser jeg nok, at det forsaavidt kun har formel Betydning, idet jo den høitærede Minister erkjender, at de Vedkommende skulde have lært endel Fransk iforveien; men det kan jo dog saa nogen Betydning, enten man fordrer en bestemt Examen, eller man overlader det til vedkommende Elever selv.

Larsen: Inden denne Diskussion sluttes, finder jeg Anledning til at gjøre et Par Bemærkninger i Anledning af, hvad der er blevet sagt af det ærede Medlem for Langeland (Brandes). Jeg er nemlig fuldstændig uenig med det ærede Medlem i hans Anskuelse af den klassiske Skole. Jeg erkjender selvfølgelig, at der var mange træffende Bemærkninger i, hvad det ærede Medlem sagde, det følger af sig selv; men jeg tror, at det ærede Medlem noget vel let slog sig til Hinder paa den gamle klassiske Skole eller rettere paa Latinen og dens Litteratur. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem for Leire (Holstein) i, at den gamle Skole har vundet, at den kunde frembringe bedre Resultater end den nyere, og jeg undrede mig noget over at høre, at der faldt Misfald fra en Side heri Salen til Ytringer fra det ærede Medlem fra Langeland — Ytringer, som i Virkeligheden ikke, tror jeg, føre til Resultater med Henſyn til den lærde Skole, som vi fra et demokratisk Standpunkt kunne være tjente med. Hvad er det, der har ødelagt os den nuværende lærde Skole? Det er den moderne Videnskabelighed, uden at ville det naturligvis, men det er et Resultat af den moderne Videnskab. I gamle Dage, da Videnskabsmænd skulde kunne Alting, da deres Bevidsthed var polyhistorisk, vilde det sig, at der kunde skabes gode Skoler, dygtige Disciple. Efterhaanden som Videnskaben har delt sig og Videnskaben er bleven Specialiteter, bringer enhver Specialist sin Specialitet ind paa den lærde Skoles Omraade, Skolerne tage derimod, og Resultatet bliver, at Disciplene blive aldeles forvandlede; thi man kan selvfølgelig anføre Meget for hvert Fag. Jeg saae forleden Dag i en Underviſningsstidende et Spørgsmaal, lydende: bør ikke en Student kjende, at der er en saa vigtig By som Nova Georgiewitz, eller hvad det nu var, den hed? Naar nu det Spørgsmaal stilles, sige Mange: er den By saa vigtig, bør ogsaa en dygtig Student kjende den. Saaledes kan der føres Forſvar for ethvert Fag; men det er det, jeg tror har skadet den lærde Skole, at man har hørt paa Fagvidenskabernes Indlæg for deres Fag. Men ligesom det har gjort sig gjældende paa en Maade, der har fordervet den lærde Skole, saaledes kan man ad samme Veie let reducere alle Fag i Skolen til det Absurde. Det er meget

let, naar man hører sig ad som det ærede Medlem for Nørresundby (Zuel) og det ærede Medlem for Langeland, saa kan man let skabe Indtryk af, at der Discipliner, der burde forsvinde. Naar det ærede Medlem for Nørresundby taler om Musenes Tænder og Krybdyrenes Ryghvirvler og spørger, om det har nogen Betydning at vide Bøstebed derom, saa siger Enhver: Det har ikke stor Betydning og kan undværes, altsaa væk med Naturhistorie, og jeg er forresten enig i, at den burde væk. Naar det ærede Medlem for Langeland nævner adskillige latinske Forfattere, saa er det ganske vist, at der er Mange af dem, der ikke ere meget værd, og at man kan leve lykkelig uden at kjende dem; men paa den Maade tror jeg, at man kan reducere al Historie og al Geografi. Historien bestaar jo nemlig af en Række Led; man spørger da: Er det saa magtpaaliggende at kjende det og det, kan det ikke forsvinde? Jo, man gaar saa til det Næste og paa den Maade bliver der ikke Meget tilbage. Man faar kun Overblik, og Overblik ere i og for sig ikke meget værd, naar de enkelte Led mangle. Jeg er som sagt enig i, at den latinske Litteratur ikke har saa meget at sige, naar man begrænser den til de Forfattere, der levede i den saakaldte Gulbalders Tid, skjøndt jeg ganske vist ikke ser, hvorfor man særligt skal fremhæve Cicero som en Forfatter, der ikke duer. For mig staar Cicero som en meget passende Forfatter for Disciplene i de lærde Skoler. Efter vor Tids Opfattelse var hans Politikk ganske vist national-liberal, men af den gode Beskaffenhed, at han faldt med sit System. Dertil kommer, at han var en ganske praktisk og dygtig Moralist, jeg tror, at man med Fornøjelse kan læse hans moralske Betragtninger og ialtsald lære ligesaa Meget deraf som af moderne Moralister. Jeg skjønner ikke, at der vilde være Noget vundet ved, at man skød Cicero ud og fik en moderne Moralist ind i Skolen; jeg tror, at det vilde være at komme fra Dynen i Palmen, og i det Hele er det det, jeg har imod al denne Forkastning af det Gamle. Hvad saa vi i Stedet, skulde vi have flere Specialiteter, skulde vi have større Fordærvelse af Skolernes Tilstand? Men der er for mig en Betragtning til, som ialtsald jeg tillægger megen Betydning. Jeg skjønner ikke, hvorfor man i den latinske Litteratur vil begrænse sig til de gamle romerske Forfattere, naar Forholdet er det, at Latinen — det kommer ikke os ved, om det har været et mere eller mindre grammatisk udviklet Sprog i ældre Dage — har været et historisk Baaend i sproglig Henseende mellem den gamle Tid og Nutiden, naar halvandet Tusind Aar af Menneskeslægtenes Udvikling ligger i dette Sprog, naar det Bedste, som er sunget og skrevet, styttes Latinen, saa synes det mig, at man skal være meget betænkelig ved at skyde Latinen bort. Det kan være beklageligt, at de lærde Skoler ikke lade Disciplene saae noget Begreb om, hvor meget Op-